

Doç. Dr. Selim SOMUNCU

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
selimsomuncu@hotmail.com
Kahramanmaraş/TÜRKİYE
ORCID

**SEZAI KARAKOÇ'UN DİRİLİŞ
İLKELERİNİN ARKA
PLANINDAKİ ENTELEKTÜEL
TAVRININ POETİK YORUMU VE
“HİKMET SUSKUNLUĞU”**

POETIC INTERPRETATION OF SEZAI
KARAKOÇ'S INTELLECTUAL
ATTITUDE IN THE BACKGROUND OF
DİRİLİŞ PRINCIPLES AND “HİKMET
SILENCE”

Makale Türü: Araştırma Makalesi / Article Information: Research Article
Yükleme Tarihi / Received Date: 14.09.2024
Kabul Tarihi / Accepted Date: 21.10.2024
Yayımlanma Tarihi / Date Published: 31.10.2024

İntihal / Plagiarism

Bu makale **turnitin** programında taranmıştır.
This article was checked by **turnitin**.

Atıf/Citation

Somuncu, Selim. “Sezai Karakoç'un Diriliş İlkelerinin Arka Planındaki Entelektüel Tavrının Poetik Yorumu ve “Hikmet Suskunluğu””. *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal of Academic Literature]*10/21 (Güz 2024), 217-225.

Somuncu, Selim. “Poetic Interpretation of Sezai Karakoç's Intellectual Attitude in the Background of Diriliş Principles and “Hikmet Silence””. *Hikmet-Journal of Academic Literature*,10/21 (Fall 2024), 217-225.

10.28981/hikmet.1550226

Doç. Dr. Selim SOMUNCU

**SEZAI KARAKOÇ'UN DİRİLİŞ İLKELERİNİN ARKA PLANINDAKİ ENTELEKTÜEL
TAVRININ POETİK YORUMU VE "HİKMET SUSKUNLUĞU"**

**POETIC INTERPRETATION OF SEZAI KARAKOÇ'S INTELLECTUAL ATTITUDE IN THE
BACKGROUND OF DİRİLİŞ PRINCIPLES AND "HİKMET SILENCE"**

ÖZ

Biyografik ve monografik çalışmalar genel itibariyle hakkında yazılan kişinin ayrıntılı bir hayat hikâyesi şeklinde ortaya çıkar. Bu tür çalışmalar daha çok yazarın hayat hikâyesine odaklanmakla birlikte söz konusu kişi sanatçı ise eserlerini inceleyen ya da eserlerinden örnekler taşıyan bir içerik de barındırabilir. Psikanalizin yaygınlaşmasıyla birlikte biyografik çalışmalara yazarın kişiliği, karakter özellikleri gibi hususlar da eklenmeye başlanır. Burada genel itibariyle "eserden yazara" ya da "yazardan esere" şeklinde iki farklı yöntemden bahsedilir. Birincisi yazarın eserinden hareketle kişiliğini aydınlatırken ikincisi yazarın hayat hikâyesinden ve karakter özelliklerinden hareketle eserini aydınlatmak şeklinde teşekkül eder. Biyografi yazarı sanatçıyı bizzat hayatta iken tanıyorsa onun karakter özelliklerine ilişkin birinci elden bilgi aktarabileceği gibi sanatçının bu yönünü ortaya çıkaran bir başka özellik ise hiç şüphesiz yazdığı metinlerde gizlidir. Bu anlamda şiir, roman ve hikâye gibi metinler sanatçının karakter özelliği hakkında birincil değil dolaylı bilgi sunarken hatıra, günlük ve otobiyografi gibi metinler ise sanatçının kişiliği ve karakter özellikleri hakkında doğrudan bilgi içeren kaynaklar olma özelliğine sahiptir. Bu çalışma Sezai Karakoç'un bazı karakter özelliklerine yönelik bir incelemeyi içermektedir. Söz konusu karakter özellikleri aynı zamanda anı, hatırat, deneme metinlerinden yola çıkılarak ve poetik metinleriyle bütünleştirilerek yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sezai Karakoç, Poetika, Kişilik, Diriliş.

ABSTRACT

Biographical and monographical studies are generally a detailed life story of the person written about. Although biographical studies mostly focus on the life story of the author, if the person in subject is an artist, they may also contain a content that analyses his/her works or carries examples of his/her works. With the widespread use of psychoanalysis, issues such as the author's personality and character traits began to be added to biographical studies. In general, two different methods are mentioned here: from the literary text to the author or from the author to the literary text. The first one is based on the author's work to enlighten his/her personality, while the second one is based on the author's life story and character traits to enlighten the literary text. If the biographer recognised the artist while he/she was alive, he/she can convey first-hand information about his/her character traits, and another feature that reveals this aspect of the artist is undoubtedly hidden in the texts he/she wrote. In this sense, while texts such as poems, novels and stories provide indirect sources of knowledge about the artist's character traits, texts such as memoirs, diaries and autobiographies are sources of direct knowledge about the artist's personality and character traits. This article includes an analysis of some character traits of Sezai Karakoç. These character traits will also be tried to be explained with examples from his memoirs, essays and poetic texts.

Keywords: Sezai Karakoç, Poetika, Character, Diriliş.

Giriş

Her insanın çevresiyle kurduğu bir ilişki biçimi vardır. Bu ilişki biçimi hiç şüphesiz insanın kendisi gibi özeldir, o insana özgüdür. Söz konusu kişi sanatçı olduğunda onun çevresiyle kurduğu ilişki biçimi çok daha özel olmakla birlikte dış dünya tarafından anomali¹ olarak görülebilir. Sanatçıyı okuyabilmek, gerçek anlamda alımlama becerisi gösterebilmek hiç şüphesiz bu anomaliyi çözümlenmekten geçer. Ve yine hiç şüphesiz bu durum, salt sanatın ve sanatçının dünyasına girmemiş, girememiş sıradan insanlar için bir aykırılık olarak görülebilir. Bir yönüyle hakiki sanatçının, kamusal olanla örtüşmeyen az veya çok özellikleri vardır. Sanatla uğraşıyorsa onu büyük sanatkar, bilimle meşgulse onu büyük deha yapan da bu türden özelliklerdir. Bu özellik bazı sanatçılarda onu diğer insanlardan ayıran bir tür “dünyaya ait olmama” hâli olarak yorumlanabilir. Yukarıda bu durumu anomali olarak tanımladık. Tasavvufun diliyle söyleyecek olursak, bu durum “garip” olmak şeklinde tanımlanabilir. Nitekim anomali kavramıyla ilgili bazı ansiklopedilerde bu kavrama Türkçe/Osmanlıca karşılık olarak garip sözcüğünün önerildiğine de dikkat çekmek lazım. (Cevizci, 1999) Yani batılı anlamda anomali, doğulu ya da tasavvufi anlamda garip...

Bu “garip”lerden birisi de 16 Kasım 2021 tarihinde bu âlemden göç eden Sezai Karakoç’tur. Onun, hem “dünyalı”lara bakış açısı, hem uzak-yakın çevresiyle kurduğu ilişki hiç şüphesiz kendi içinde bir anomaliyi barındırdığı gibi bazılarınca “sapma” olarak da değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın amacı Karakoç’un ilkesel tavrı sonucu onunla ilişkileri bozulup küslük yaşayan yazar ve şairleri deşifre etmek değildir.² Çalışma, daha ziyade şairin bir entelektüel olarak ilkesel tavrını çözümlenmeye ve bunun poetikasındaki karşılıklarını yorumlamaya odaklanmıştır.

1. Dünyaya Ait Olmama Hâli: Gariplik

*“İnsan egosunu şişirme, gerçek insancılık değildir.
İnsanı sevmek, onu pohpohlamak değildir. İnsana
değer vermek, onun nefsinin değil, ruhunu
yükseltmek demektir.”*
Sezai Karakoç

Sezai Karakoç’un ilişkilerinde belirleyici unsurlardan birisi dinginliktir. Dingin bir ilişki biçimini öngören Karakoç’un çevresiyle kurduğu ilişkide iki kavram öne çıkar. Bunlardan biri “yüceltim” diğeri “ego”dur. Bu anlamda Karakoç, şahsiyeti ve hatta sanatkarlığı etrafında gelişen yüceltimlere karşı rahatsızlık duyan ilkesel bir tavrın sahibi olarak belirir. Karakoç kendi benine, kişiliğine hatta bazen sanatına yönelik iltifatlara olumlu bakmaz, pek

¹ Psikoloji literatüründe düzensiz veya normdan sapan herhangi bir şey olarak tanımlanan anomali (VandenBos, 2007) kuralsızlık, alışılmış mutad tipten ayrılan şeyin karakteri olarak da ifade edilir. (Cevizci, 1999)

² Bu çalışma boyunca atıf yapılan olaylarda yer alan şahsiyetlerin kimler olduğunu öğrenmek için Sezai Karakoç’un anılarına bakılabilir. 1988-1992 yılları arasında haftalık olarak çıkan ve 133 sayı boyunca *Diriliş* dergisinde yayımlanan bu anılar şairin ölümünden sonra *Hatıralar-I* ve *Hatıralar-II* şeklinde iki cilt olarak yayımlanmıştır.

itibar etmez.³ Fakat Karakoç düşüncesinin ana meselesi olan “Diriliş”e ve bu kavram etrafında kurduğu problematiğe yönelik teveccühlerde son derece yumuşak ve olumlu bir tavır sergiler. Bu minvalde gelenlerle görüşür, onlara söz dağarını açar ama onun dışında salt kişiliğini ve şiirini övenleri sanki pragmatist bir yönelime girmişler gibi ya da egosantrik bir ilişkiye yöneldiklerini düşünerek onlarla konuşmayı değil onlara susmayı tercih eder. Bu durumun şairin hayatındaki pratik karşılıklarından biri ve en önemlisi, 2011 yılında *Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödüllerine* layık görülmesine rağmen bu ödülü kabul etmemesidir.

Egoyu insan için büyük bir tehlike olarak gören Karakoç, modern insanın bir ego makinasına dönüştüğünü, çıkarları için akla hayallere gelmez tertiplere, kavgalara ve savaşlara giriştiğini söyler. (Karakoç, 1986, 87) Oysa insan bunun için yaratılmamıştır. Bir anlamda Karakoç, kimsenin kendi “merhamet damarını sömürmesine” izin vermez. Zaman zaman yazılarında susmaya, suskunluğa ve suskun velilere methiyeler düzen şairin “hikmet suskunluğu” ifadesi de dikkate değerdir. Nitekim “şairin ahlakı şiirindedir, bazen susmasındadır.” der. (Karakoç, 1987-a, 63) Mehmet Âkifi anlattığı kitabında susmayı, suskunluğu etrafında dönenler için bir protesto olarak kabul eden Karakoç’un bazı suskunluklarının altında bu ilkesel tavrın yattığı hiç şüphesizdir. (Karakoç, 1987-b, 39)

Bu tavrın bir başka tezahürü karşı öznelerin kendini takdim biçiminde belirir. Bir anlamda “benöyküsel” ya da “benöznesel” davranan kişilerin yani kendi benini ön plana çıkaran öznelerin özgürlükleri onun yanında kısıtlanır. Hatta Karakoç böylesi durumlara ilişkin şüpheler hissettiğinde o kişilerle yollarını ayırmaya çalışır. Kendi çağdaşı olan şair ve yazarlara ilişkin bu minvalde çok sayıda anekdottan bahsedilebilir. Bir yönüyle yer yer şiiri ve edebiyatı bir araç olarak gördüğü için aslında kendi “ben”ini ön plana çıkaran ya da egosunu tatmin edecek bir ilişki biçimine asla müsamaha göstermez. Gerek kişisel, gerek edebî, gerekse siyasi-politik ilişkilerinde Karakoç’un, başkalarınınca “küskünlük” olarak tanımlanan ilkesel tavrının altında bir anlamda bu durum yatar. Dolayısıyla *Hatıralar-I ve II* adlı eseri hayatı boyunca kendileriyle yollarını ayırdığı insanlardan izler taşır. Her ne kadar onu yakinen tanımayanlar aksini düşünse de “-miş gibi” bir diğer ifadeyle “büyük sanatçıymış gibi”, “büyük şairmiş gibi” bir rol biçmez kendisine. Karakoç, edebiyatın ve şiirin vasıta olarak yer aldığı “Diriliş” düşüncesinde salt bir siyasa ya da ideoloji inşa etmez aynı zamanda sanatçı kişiliğinin ona vermiş

³ Karakoç’un bu ilkesel tavrını, onun sanatı, estetiği ve poetikasıyla ilişkilendirmeden aktaran yazılardan birinde yazar, şairin tek kelimeyle “mütevazı” olarak özetlenebilecek bir kişiliğe sahip olduğunu, her türden gündelik hesap, çelişki, çatışma vs. den uzak kaldığını, bunun sonucu olarak Türkiye’deki sanat ve düşünce alanlarında geniş bir saygınlığa ulaştığını, üretken bir kişi olmasına rağmen, yanlış anlatılmak ve anlaşılmaktan çekindiğini, reklamdan hoşlanmadığı için röportaj önerilerinden hep uzak durduğunu aktarır. Tüm bu doğru gözlemlerden sonra işin yorum kısmında öznel bir yaklaşımla yanlış sonuca ulaşma becerisini de göstererek şairin bu ilkeli tavrının onun tanınmasının önüne geçtiği şeklinde bir yorum yapar. (Çakır’dan aktaran Kirenci, 2022, 234-235)

olduğu duyarlılık ve hassasiyetle bir estetik de inşa eder. “Sosyolojik bir mesele hakkında konuşan sanatçı, oradan kendi sanatının altyapısını” inşa eder. “Özellikle sanatçı kimliğinin yanında bir ideolojisi olan sanatçılarda” bu çok daha belirgindir. (Özger, 2022, 9) Karakoç varoluşsal bir çabanın ve kaygının sonucu olarak yukarıdan beri anlatılagelen bir ilkesel ilişki biçimini etrafına şart koşar. Bu süreci ilerleyen yaşına rağmen gevşetmek bir yana bu ilişkinin dinamiklerini oluşturan tahakküm biçimini daha da arttırarak devam ettirmeyi tercih eder ve bunda da büyük oranda başarı sağlar.

Karakoç’un, medeniyet bilincini çok erken yaşlarda edindiği ve hem şiirini hem entelektüel uğraşlarını bu yöne yoğunlaştırdığı için farkındalığı yüksek ve son derece uyanık bir bilinci olduğu eserlerinden rahatlıkla gözlemlenebilir. “Çocukluk çağlarından itibaren metafizik duyarlılık ile daldığı derin tefekkür sonucunda, kendi ruh dünyasında, zihin dünyasında; toplumumuzun sorunlarının niteliği ve hâl çareleri üzerinde fikirler” geliştirir. (Günay, 2014, 234) Gerek dili gerekse kuşatıcı yaklaşımı onu, günlük polemiklerden çok düşünce sistemleriyle hesaplaşan bir düşünür konumuna yerleştirmiştir. (Emre, 2014, 200) Bilhassa denemelerinde ve onu destekleyen hatıralarında bir nevi entelektüel anlamda muhatabını kolaylıkla çözen ve oyuna gelmeyen, bilgi ve bilinç düzeyinde kolaylıkla yolundan döndürülemeyen, tabiri caizse “külyutmaz” bir Sezai Karakoç vardır. Bu külyutmaz tavır onda “isminin ve karakterinin etrafında olumsuzlanabilecek en küçük kuşkuya yer bırakmayacak kadar korunaklı” bir dünya inşa eder. Bu dünya “paktır, saftır, nezihtir. Kendisi olumsuzluğa yol verebilecek bir duruma asla fırsat” vermez. (Haksal, 2015, 22)

Bu tavır onun siyasal duruşunda ve görüşlerinde de etkin bir rol oynar. İslam dünyasının etrafında dönen oyunları, dünyayı çok iyi takip ettiği için hem şair öngörüsünden hem de bu topraklarda doğup büyümenin ona vermiş olduğu sezgisel güçten dolayı Karakoç’un, medeniyete, bu toprakların geleceğine ilişkin çok önemli yargıları, tasarrufları ve kestirimleri olduğu söylenebilir.⁴ Karakoç bu gözle okunduğunda siyasala ilişkin çok önemli sonuçlara varılabilir.

2. Şiirin İlkeleri yahut Peer Gynt Piramidi

*Gurur öldürücüdür, alçak gönüllülük diriltici.
Birincisi Tanrı'nın yaratış evreninin kapılarını
kapar, gözleri kör eder. Tevazu ise kapıları açan tek
anahtardır. Diriliş maymuncuğudur tevazu.⁵*
Sezai Karakoç

Sezai Karakoç’un yukarıdan beri anlattığımız ilkesel tavrının poetik yansıması da hiç şüphesiz dikkate değerdir. Şiirin ilkelerini anlattığı yazısında

⁴ Karakoç’taki şair sezgisine vurgu yapan farklı araştırmacı ve yazarlardan bahsedilebilir. Bunlardan biri olan Haksal buna ilişkin şunları söyler: “Sezai Karakoç edebiyatı, ruhun edebiyatıdır. Bu anlamda Sezai Karakoç’ta bir Tanrı vergisi olarak şairlik, bilgelik, ona birçok sezgilerin verilmiş olmasını sağlamıştır.” (Haksal, 2015, 47)

⁵ (Karakoç, t.y., 136)

Peer Gynt (Pürgent) Piramidi olarak tanımladığı üç ilke vardır.⁶ Şair öncelikle kendisi olmalıdır, sonra kendine yetmelidir ve nihayet kendinden memnun olmalıdır. Birbiriyle yakın ilişkili olan ve birbirini besleyen bu ilkelerden ikincisi; “Şairin kendi kendine yetmesi” ilkesi olarak belirir. Şairin kendi kendine yetmesi; etrafında kibirden duvarlar örüp fildişi kulede yaşaması değildir. Bilakis fildişi kuleyi tersine çevirmektir. Şiirin realiteyle, hakiki şiirsel dinamiklerle ilişkisini kurmaktır. Karakoç, bu ilkesel yaklaşımı varlığa dargınlık -dünyaya küskünlük- olarak yorumlamamak gerektiğini de belirtir. Şairin dış dünyanın hazlarından değil, kendi zarif öz-benliğinden beslenerek büyüyeceğini ifade eder. Hiç şüphesiz Peer Gynt Piramidi bir beşer olan şaire manevi birtakım vazifeler yüklemektedir. Bu vazifeyi üstlenen şair dış dünyanın lezzetlerine açlık duyabilir. Tam olarak burada Karakoç yeterlilik ilkesini ırmak metaforuyla açıklar. Yeterlilik ilkesi ırmağın ilkesidir. Irmak doğuşuyla, batışıyla eşyaya tabiidir. Ama varoluşuyla kendi kendidir, kendi kendine yeter. Aldığı sular, verdiği suları karşılar. Irmak metaforunu şiire uyarladığında; şairin eserinin tohumunu ve onu geliştirecek iklimi kendi varlığından alması olarak yorumlanır. (Karakoç, 1987-a, 93) Iрмаğın iltifata ihtiyacı yoktur. Çünkü ırmağın özü gürdür. Hakiki şair kendi kendine yeter. Onun ırmağını besleyen su, sanat kudreti ve istidadıdır. Dış dünyanın iltifatları şiir ırmağını zehirler. Şairin özgürlüğü de buna bağlıdır. Marifet iltifata tabiidir. Fakat hakiki şiir bunun istisnasını teşkil eder.

Hiç şüphesiz şairin poetikasına da yansıyan bu durum hep fildişi kule olarak yorumlanmıştır. Karakoç da bunun farkındaymışçasına şiir yazılarında buna müstakil olarak yer verir. O, bu durumu şairin dünyalılara fildişi kule olması değil, dünyanın şaire fildişi kule olması şeklinde yorumlar ki bu da tam olarak hakikat şairi için dünyada “garip” olmaktır. Arapça’da “garib”in, zaman ve yer olarak yakınlık ifade ettiği düşünüldüğünde (Mutçalı, 1995) dünyaya uzak olanın da garip olarak tanımlandığını düşünürsek bu “garip”lik hiç şüphesiz sözcüğün orijinal anlamına zıt bir mana yüklendiğini akıllara getirir. Fakat aslında burada da bir yakınlaşma söz konusu olup bu yakınlaşma dünyaya ait olmayan manevi iklimlere yakınlık ve yaklaşmadır. Garip olmak sorumluluktan kaçmak değildir. Bilakis Karakoç, aydın olmayı, seçilmişliği, egosunu şişirme, topluma yabancılaşmayı arttırma, toplumda ve insanlıkta yaşayan evrensel gerçeği görmezlikten gelme şeklinde anlayanların eninde sonunda topluma karşı görevlerini unuttuklarını ve sorumsuzluk bataklığına yuvarlandıklarını söyler. (Karakoç, 1986, 72)

Bu durumun poetik yansıması olarak akla gelen bir Karakoç pratiği de bazı şiirlerini uzun yıllar, tabiri caizse “redd-i neseb” etmesidir. Bu anlamda Karakoç’un şiirleri ben öyküsel ya da ben öznesel metinler değildir. Karakoç’un kendi benini anlattığı şiirler uzun yıllar kitaplarına girmemiştir. Aşırı yoruma uğrayan ve etrafında rivayetler silsilesi oluşan *Monna Rosa*’nın

⁶ Peer Gynt Piramidi, Karakoç’un Henrik İbsen’in *Peer Gynt* adlı oyunundan ve oyunun en önemli özelliği olan, gördüğü her şeyi yeni kabul eden, tarihe ve tarihselciliğe şartlanmamış olan kahramanından hareketle geliştirdiği bir kavramdır. (Zarîç, 2019, 58)

yazılışından yaklaşık yarım asır sonra, 1998 yılında kitaplaşması da aslında bu çabanın uygulamadaki yansımasıdır.⁷

Bu durumun bir başka poetik karşılığı da şairin kendisine yönelik tasniflere, Türk edebiyatı tarihinde bir edebî muhite, harekete dâhil edilmesine yaptığı itirazlardır. İster İkinci Yeni, ister Yedi Güzel Adam... İster Doğu’nun oğlu, ister Batı’nın rakibi... Şair tüm tanımlamaları gerek edebî hareketin içindekiler gerekse edebiyat tarihçileri tarafından yapılmış pragmatist bir kategorizasyon ve kolaycılık olarak görür.

SONUÇ

*Vasıtası kalb olan bir hakikatin tesirini hangi
vasıta, hangi tesir yok edebilir?⁸*
Sezai Karakoç

Bu çalışma bir yönüyle Sezai Karakoç’un Diriliş düşüncesi ve estetiğinden beslenen ilkeli tavrını analiz eden bir yazı olarak teşekkül etti. Karakoç hakkında hiç şüphesiz bugüne kadar çok şey yazıldı çizildi. Şairin biyografisini ayrıntılı olarak ele alan eserlerde kişiliğine de yer verildi. Fakat şairin sosyal ilişkilerindeki ilkeli tutumunu onun poetik tutumuyla ilişkilendirmek hem Sezai Karakoç özelinde hem de genel olarak Türk şiirinde çok rastlanan bir yorum biçimi değildir.

Şairlerin yazınsal üretimlerinin kapalı oluşu üzerine çokça inceleme yapılmıştır hiç şüphesiz. Yazınsal metnin anlaşılabilmesi ya da aşırı yoruma uğramasının yanısıra şairin karakter özelliklerinin de anlaşılabilmesi durumuna edebiyat tarihlerinde ve biyografik metinlerde zaman zaman rastlanır. Karakoç’un ilkesel olarak kapalı, dışa dönük olmayan, sosyal ilişkilere, siyasala ve çağdaşı olan politikacılara yönelik müşkülpesent tavrı genel itibarıyla ya anlaşılabilmiş ya da bir “aşırılık” ve “sapma” olarak değerlendirilmiştir. Dinginliğe ve suskunluğa methiyeler dizmesi, salt şiirine ve kişiliğine teveccühlerde bulunan kişilerden uzaklaşması, ödülleri kabul etmemesi, hiçbir iltifat karşısında eğilmemesi, *Monna Rosa*’yı uzun yıllar sahiplenmemesi Karakoç’un bu ilkesel tavrının pratikteki bazı tezahürleri olarak şekillenir.

Şüphesiz şairin şiirini tesirli kılan, güçlü kılan onun yaşadığı, hissettiği şeyleri yazmasıdır. Reel duyguları şiirle ifade etmeye, mecazi düzleme taşımaya çalışması ve duyguların da reelde karşılığının olmasıdır. Bu anlamda bir aşk şiiri sadece şairin kendinden önce yazılmış aşk şiirlerini taklit ederek yazılmışsa bu şiir taklidî bir şiir olur. Fakat duyguları gerçek düzlemde yaşayarak, hissederek ve gerçekleşmesini umarak bir duygu mecazlar dünyasına taşındığında hem bunu derinleştirme başarısı gösterilir hem de söylenenler karşı tarafta hissî bir karşılık bulur. Dolayısıyla Karakoç’un şiirinin

⁷ Etrafında oluşan rivayetler silsilesi, şiirin varyantlaşması ve aşırı yoruma uğraması bağlamında *Monna Rosa*’ya dair yapılmış bir çalışma için bk. (Somuncu-Daşkın, 2024).

⁸ (Karakoç, 1974, 43)

tesir gücü ilhamını ve dirençliliğini Diriliş estetiğinden alan ilkeli tavrından izler taşır.

Ayrıca kendisini edebiyat tarihinde bir edebi muhite, harekete dahil etme çabalarına da sıcak bakmaz. Karakoç’un bu tür kategorilendirmelere karşı sert çıkışlar yapmasının ve bunları kabullenmeyişinin altında da yukarıdan beri anlatageldiğimiz ilkesel tavrı yatar. Bu yaklaşımı da yine sanatın dışındaki insanlara ya da sanatçıyı tanımamış, anlayamamış bireylere anomali şeklinde görünen bir başka durum olarak kayda geçer.

Kaynakça

- Cevzici, Ahmet. *Paradigma Felsefe Sözlüğü*. İstanbul: Paradigma Yayınları, 1999.
- Emre, Akif. “Sezai Karakoç’ta Devlet ve Siyaset Tasarımı.” *Kahramanmaraş’ta Sezai Karakoç Sempozyumu*. ed: C. Kabakcı vd. 200-220. Ankara: Kahramanmaraş Belediyesi Yayınları, 2014.
- Günay, Durmuş. “Diriliş Düşünce Sistemi.” *Kahramanmaraş’ta Sezai Karakoç Sempozyumu*. ed: C. Kabakcı vd. 234-242. Ankara: Kahramanmaraş Belediyesi Yayınları, 2014.
- Haksal, Ali Haydar. *Sezai Karakoç Eleğimsağmalarda Gökanıtı*. İstanbul: İz Yayıncılık, 2015.
- Karakoç, Sezai. *Günlük Yazılar-IV Gün Saati*. İstanbul: Diriliş Yayınları, 1986.
- Karakoç, Sezai. *Edebiyat Yazıları-1*. İstanbul: Diriliş Yayınları, 1987-a.
- Karakoç, Sezai. *Mehmed Âkif*. İstanbul: Diriliş Yayınları, 1987-b.
- Karakoç, Sezai. *Kıyamet Aşısı*. İstanbul: Diriliş Yayınları, 1974.
- Karakoç, Sezai. *Hatıralar-I*. İstanbul: Diriliş Yayınları, 2022.
- Karakoç, Sezai. *Hatıralar-II*. İstanbul: Diriliş Yayınları, 2022.
- Karakoç, Sezai. *İnsanlığın Dirilişi*. İstanbul: Diriliş Yayınları, t.y.
- Kirenci, Mustafa. *Bir Gülü Yetiştirmek için... Sezai Karakoç ve Dirilişe Dair*. Kahramanmaraş, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2022.
- Karataş, Turan. *Doğunun Yedinci Oğlu Sezai Karakoç*. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 1998.
- Mutçalı, Serdar. *Arapça-Türkçe Sözlük*. İstanbul: Dağarcık Yayınları, 1995.
- Özger, Mehmet. *Sezai Karakoç’ta Varlığa Bakış*. İstanbul: Muhit Kitap Yayınları, 2022.
- Somuncu, Selim-Daşkın, İbrahim. “Sanal Ortamda Edebiyatın Üretimi ve Modern Metinler Etrafında Oluşturulan Anlatılar: “Monna Rosa” Şiiri Etrafında Türetilen Hikâyeler Üzerine Bir İnceleme”. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi* 15, (2024), 318-329.

VandenBos, Gary R. *APA Dictionary of Psychology*. Washington: American Psychological Association, 2007.

Zariç, Mahfuz. *Sezai Karakoç*. İstanbul: Akademik Kitaplar Yayınları, 2019.